

ОЛЕГ ДИВОВ

ПАЉБА ПО ТАЊИРИМА

Рано ујутру, Буткин, Шапа и Варихан откачили су топ од мотокултиватора, окренули га према циљу и укопали у меку влажну земљу. Буткин је склонио затварач, чучнуо поред топа неспретно се раскречивши, зажмурио на лево око и, гледајући кроз канал цеви, почео да командује:

– Шапо, малко лево. Сад горе. Много си, бре, дигô, дај ниже. Стоп! Е, браћо, сад је наш! Право у куполу! Вала са сто корака има да га потрефимо!

Насред поља с кромпиром, летећи тањир је лежао трапа заривеног у земљу.

Буткин је још лане купио „четрдесет петицу” од оних из града, за кофу домаће ракије. Истина, без нишана и точкова, али зато је бадава добио три сандука муниције – противоклопне, касетне и картеч. Картеч су му нарочито хвалили.

– Ништа боље за дивље свиње! Заузмеш бусију, па кад дођу да ждери кромпир, ти – паф, и одмах имаш роштиљ од целог крда.

Али Буткин ово за картеч није узео здраво за готово, као што умеју сељаци. Завирио је у сандук и рекао:

– Ово вам је труло. С овим сами правите роштиљ. Ено вам на пустари дивљи керови, а ви – паф – и прсте да олижете. Сандук узимам, за нешто ће да послужи, а ово нећу цабе да ми дате.

Сместио је топ у шупу и сваке вечери целе зиме бактао се уз петролејку око њега, гулио рђу. Жена је прво цангризала, онда је дигла руке – шта ћеш, пошашавео човек, ал’ бар не лоче, а зима је за то душу дала. На пролеће га је поново префарбао, ставио му точкове скинуте са запрежних кола и испале топ – кô бомбоница. Мален, сређен, мрву под њим поткопај – и нема га на видуку.

А тај кад опали, све лети у парампарчад. С „четрдесетпетицом” је Буткинов прадеда пола рата прошао, у противтенковском артиљеријском пуку. Имао је на рукаву црн амблем с два укрште-на топа и дупло следовање. Важило је: ко се после три битке није преселио на онај свет, у кошуљи се родио, а ко је годину дана прогурао без огреботине, њега је сам Бог погледао. Дешавало се да прадеду ноћу ухвати: седне на кревет и затворених очију виче из петних жила – за Отацбину, за Стаљина, противоклопним на фашистичку гамад, господабогадушумајку!

Буткин је на комшијска зачикавања увек одговарао – у спомен на вољеног прадеду. Ама, и злу не требало. У селу часком испадне неки белај, никад гранате нису наодмет.

И стварно, добро су дошле већ крајем лета.

Увече се на поље срушио летећи тањир. Оцртао је по небу ужарен светлоцрвен траг и треснуо на земљу. Чим је свануло, мушкарци су пожурили у извидницу, а онда код Буткина на рапорт: дими, клопоће, ко зна шта је унутра, канда се неко креће, тандрче, ваљда мајсторише. Него, да му ми покажемо твој топ, да види на кога се намерио! Овако има да поправи квар и оде, и никем ништа што нам, фукара, упропасти сав кромпир! А требало за две недеље да га вадимо!

Нема проблема, обећао им је Буткин.

Уто дођоше и прве комшије: леви – Љоха Шаповалов, шири него дужи, ружан као лопов, али доброта му вири из очију, муву не би убио, док га не уједе, а онда – спасавај се ко може, поломиће све да је ухвати, и десни – Стас Вариханов, живи ђаво, али мали, превејанко, зато има златне руке, једном речју – видра. Тренутно су обојица мрачни, трезни и с пушкама, а значи – спремни на све. И што је главно, сами су дошли, нико их није звао.

– О, ево га и наш артиљеријски одред! – обрадовао се Буткин.

Буткинова жена, кад чу „одред”, ударила у плач. Једва ју је смирио. Објашњавао јој да нема чега да се боји, да ће мало да препадну крелца, да тај неће против „четрдесет петице”, она, бре, тенк може да пробије... Ако се посрећи. И жена је само још јаче закукала. Буткин се тад мануо ћорава посла и пошао у шупу.

Оружје су закачили за мотокултиватор. Буткин се узверао на возачко место, а Шапа и Варихан седоше на сандуке у приколици. И кренуше брзином пешака, штићени гуњевима од јутарње хладноће, праћени грубим мушким осмесима, радосном дечјом циком и женским јецајима.

После пола сата допељали су до положаја, до поља с кромпиром. Ту се и разданило.

Шапа је бацио поглед на тањир и рекао:

– У першун, устò сам с првим петловима, а још мамурлук ни-сам отерò.

Заправо, стављао је до знања да му није баш све потаман.

Што и није чудно! Онамо гвоздени тањир с куполом, овде ти – малтене гологуз, кò прадеда наспрам фашисте. Није да „четрде-сет петица” није моћна, али ни овај тањир није мање гвозден! А и ко зна какав се пајсер-шмајсер тамо крије и какав те космички фашиста одатле држи на мушици!

– Па имамо... – присети се Варихин и крену руком у гуњ.

Али Буткин је у корену пресекао панику:

– У бици пијан први гине. Није време, браћо!

И храбро их је повезао преко бразда. Зауставио је на сто кора-ка од тањира и угасио мотор.

– Одред, на готовс!

Као да је увек командовао.

Ма откуд. Он ни војску није служио. Нити ко од његових вршњака. Ни Шапа, ни Варихан. Није више било армије.

Ничег није било. Шта ће армија кад је цела планета шворц!

Бајаги паре и даље постоје, али као да их нема. Баш ако ти затребају, иди у Буткинов клозет, прелепљен је у три слоја „зе-лембаћима” – то се покојни татица шегачио, очупај новчаницу и ради с њом шта те воља.

Ама није срећа у парама, није ствар у њима. И без њих се може. Како наши обрађују земљу, у граду топе гвожђе, Чечени добављају гориво, Азербејџанци тргују на пијацама, доктор ску-пља лековито биље, поп крсти дечицу, и ето нас сви живи, нећемо покрепати.

Додуше, кад ти се осмехне оваква срећа, не можеш да се не накајеш што се ниси трампио за тенк а не за топ, ови из града би га дали за пет кофа ракије. Оно јес, тај ђаво много троши! Не исплати се за орање. А и како с њим да ореш! Па што онда да стоји и рђа!

Море некако ћемо се снаћи с Божјом помоћи.

– Нишани! – издаде наредбу Буткин.

... Нациљали су право испод куполе, нема грешке. Варихан је отишао до мотокултиватора, прочачкао по приколици и извукао из сандука гранату, бриснуо је од уља неком трањом и понео на положај – дугачку, противоклопну, крволочну, налик на гигантску пушчану чауру. Стао је поред топа, држи смртоносни комад ме-тала на рукама као бебу и певуши себи у браду.

– По пољу су тенкови гру-ва-ли...

– И сину то певаш? – упита га Шапа.

– Него – одговори му Варихан гледајући у тањир и љуљушкајући гранату. – Душу дало за успаванку. Е, Шапо, замисли, а жена му певала „’Оћу таквог кб Путин”! Ја јој рекб: „Шта ти је, бре, жено? Чему учиш дете? ’Оћеш педер да нам постане?”

– А овако ће тенкиста? Ха-ха...

– Овако ће механичар. Послаћу га у град у школу. Кад се врати, биће код нас млађи механичар. Фалиће му нешто?

– Доста блебетања, војско – одсече Буткин. – Овде смо послом. Време је за преговоре.

– Како то мислиш? – простодушно упита Шапа.

– Па кб они из града с Чеченима, кад је гориво скочило.

– А-а...

Час посла су се тад договорили: паф, трас, и крај приче. Истина, Чечене отад нико није видео. Сад Азербејџанци од њих купују бензин и терају у град. Али главно, по старој цени.

– Дај ’вамо ту... стварчицу.

Варихан му је нерадо предао гранату. Изгледа да му се баш допала.

– Да л’ је стварно ово противоклопна? – запита се Буткин, изучавајући леп шиљати предмет. – Рекб би да јесте! Е па, нек је са срећом!

Затварач је гласно шкљоцнуо.

– И... – потеже Буткин.

Лепо се чуло како је летећи тањир штуцнуо.

Одред се сложнo бацио на колена и нестao изa топовског штита.

Тањир је још једном штуцнуо, а онда тихо зашиштао. Буткин је опрезно завирио у цев.

– Опа! – рече. – Изгледа да је упалило!

На тањиру се подигао поклопац и промолила се плава њушка.

– Немате паметнија посла?! – викну на непознатом језику. – Боље би вам било да помогнете! Хеј! Хуманоиди! Што ћутите?! Дођите овамо да вам нешто кажем!

– Шта прича, а? – упита Буткин шапaтoм. – Ово није нашки...

– Право у мозак – Варихан се лупнуо по челу. – Лукаво је овај смислио: ђипај по планетама и мољакај све одреда... Него, људи, да га ми саватамо, па на пијацу с њим! Кавкаско бур-бур-бур да нам преводи. Има све цене да им скрешемо!

Буткин се усправио и достојанствено испрсио.

– Дођи ти овамо! Нагрдио си нам кромпир! Цело поље уништио! И шта ми сад да једемо?!

– Какав те, несрећо, кромпир споао, какво поље?! – завапи плава њушка. – Ако за сат не одлетим, по мене ће доћи такви који ће вам све уништити! Цело село ће вам спалити!

– Тврди пазар – уверено ће Варихан.

Али Буткин је већ грабио пољем.

И тањир му се изблиза уопште није чинио страشان: обична нагорела гвожђурија, сивоплава испод гаражи, бије из ње топло, позната и пријатна топлота загрејаног мотора. Сад се и сам Буткин питао чега се онолико бојао. Летилица – па шта! И ми смо их имали! Ено их још на аеродрому. Сигурно би могле да лете, само нико више не уме да их вози. А и, стварно, треба имати три чисте. Ко зна где све можеш да се срушиш, добро је још ако завршиш у кромпиру, шта ако потрефиш септичку јаму!

Плава њушка је ишчезла у тањиру, па поново извирила, а онда је одатле изашао цео пилот, умотан у стару браон деку. Буткину је стизао једва до рамена. Зато је имао главу велику као бундева и много прстију на свакој руци, барем по осам. Додуше, израз лица му је био скоро па људски. Рецимо, као Шапин изјутра, после литра домаће ракије, ако није тргнуо да растера мамурлук. Надувена жаба – и јесте жаба.

– Грок – промрмрља плави.

– Грок – поздрави га Буткин.

– Ниси схватио, то ми је име. Наравно, оно иначе звучи много лепше, али на вашем језику испада Грок.

– А-а... Буткин Василиј Степанович. Може само Буткин, навиком сам.

– Здраво, Буткине. Страшно ми је непријатно, и срамота ме је, али заиста се нисам намерно овде сручио. Погођен сам. Јуре ме. Тренутно су ме изгубили из вида, само то је привремено, ускоро ће ме поново наћи и у твом је интересу да што пре одлетим. Јер моји непријатељи су такве барабе какве још ниси срео.

– Е-е, не знаш ти... – започе Буткин.

– Ма знам – прекину га Грок. – Важи да сте овде ви, Руси, највеће барабе, да сте опаснији од свих и да вас се треба чувати. Међутим, одговорно тврдим да су моји непријатељи гори. Помози ми да брзо одлетим и неће вам длака с главе фалити.

Буткин је одмерио плавог зимогрожљивог и уфачлованог Грока, набио је качет на нос и почешкао се иза ува. Пришли су им Шапа и Варихан. Замирисала је ракија, мада не страшно. Грок их је погледао испод ока и видно се најежио.

– И, добро, чудо, откуд ти? – благонаклоно упита Буткин.

– Овај... Па како да вам објасним... Да кажем, са Сиријуса. Поданик сам Његовог величанства императора... – И ту се Грок потпуно помео. – Нажалост, Његово прелепо име није преводиво на ваш језик. Немате појмове који би могли да изразе такву лепоту. То је зато што живите говњиво. Праштајте на искрености.

– Хо-хо-хо! – подругљиво се насмеја Шапа.

– Пусти, Шапо, у праву је! – заузео се Варихан за плавог. – И живимо говњиво, исто кô балегари. А ко си ти, плава њушко?

– Курир за специјалне задатке Његовог величанства – Грок се поносно испрси.

– Значи, царев човек... – развуче Буткин. – А ови што те јуре... служе другом цару?

– Каквом цару? Откуд њима цар? – Грок одмахну осмопрстом шаком. – То су демократе, речено вашим језиком.

Реч „демократе” је истог трена изазвала одговарајућу реакцију: Варихан и Шапа су се погледали и опасно накесили, а Буткин је ратоборно поправио качкет.

– Демократе су проћердале своје богатство на плате ленштинама и новчану помоћ будалетинама, па су сад без пара и завиде нам – горко додаде Грок. – А код нас је изобиље, јер смо вредни. Правимо квалитетне ствари и продајемо их. Али демократе тврде да није фер продавати ако ми поседујемо све а они ништа, и да треба све бесплатно да делимо. И, уопште, мисле да смо будале, јер је код нас империја. Наводно, све радимо неправилно, а значи, треба нам одузети имовину. Хм, шта кажете на ово? Ово су нормалне изјаве? Колико знам, и код вас је нешто слично било.

– И, како да ти помогнемо? – такорећи љубазно упита Буткин.

– Не тражим пуно! Фале ми руке, помоћник, да придржи, помери... Показаћу шта. Ајде ти, Буткине, са мном, такав ми рмпалија и треба. Завршићемо за сат и нетрагом ћу нестати.

Буткин се окренуо ка својима. Ћутке су климнули главом у знак одобравања. Попео се на тањир и зајечао истог часа, није лепо проценио висину. Плави је ушао за њим. Унутра је поново заклопарало. И чули су се неразговорни гласови.

Шапа и Варихан су се вратили до топа, присели су на постоље, замotalи дуван у лист од старих пожутелих новина и запурњали.

– Ови, бре, живе кô бегови... – занесено ће Шапа, правећи колутове од дима.

– Јес’ вала! – сложи се Варихан. – Нема, брајко, империја ти је то... А, како гордо звучи?! Ал’ и код њих демократе праве срања.

– Добро да бар њих код нас нема.

– Само још цара да изаберемо!

Слатко су се насмејали.

– Далеко и њему лепа кућа – изјави Шапа. – И без њега се може. Ама ни с царем...

И замислио се. Варихан је га је стрпљиво чекао, Шапа није био брбљив кад је трезан.

– Ако доведемо цара, има одма' и демократе да се запате – напакон ће Шапа. – Ја о томе. Онда демократе реше да макну цара и све Јово наново. Па кол'ко, бре, пута да стајемо на исте грабуље?

– Јес' вала! – сложи се Варихан. – Причѐ ми поп да је империја добра ствар, ал' да мора да пропадне – кад-тад постане луда кућа, а доктор ми рекѐ да је демократија добра ствар, ал' да је тамо стално луда кућа, зато и она мора да пропадне. Ама, нек иду сви дођавола! Види оне из града! Сами бирају председника, па опет не знају како да га се отресу, не могу да се накају што су себи навукли беду на врат. А гле нас, скупимо се и све решимо. Што, бре, и они тако не могу?

– Па зато што су из града – објасни му Шапа.

Из летећег тањира је допирала пригушена звука.

– Требало је ја да одем – рече Варихан, плуну у длан и угаси опушак. – Буткин нема петљу да одшрафи нешто корисно.

– Нема кѐ неки дуге прсте – поправи га Шапа.

– Оно јес' – лако се сагласи Варихан. – Ал' признај, од својих не мажњавам.

– Е још од својих да мажњаваш... Баш си треснуо!

Небом се тад разлегла бука, нешто је зазвиждало, зашкрипало, и накрај поља је љуснуо још један тањир, као да се закуцао. Паф!

Изненађени, Варихан и Шапа су се бацили на разне стране, али брзо су се придигли и без речи окренули топ.

Овај летећи тањир је био сребрне боје и значајно већи од претходног. За разлику од Грокове, купола му је имала облик канте. Шапа је испод ње нацентрирао већ напуњену цев. Топ је био укотвљен тачно између два звездана брода. Новодошли нису могли да стигну до Грока а да избегну Земљане.

– Само мрдните, говна демократска – обећа им Шапа гласом који се све више губио иза топовског штита.

– Знаш како се ово повлачи? – једва чујно се огласи и Варихан.

– Чек' да видим. Ај' ти по муницију. Ма, и по пушке.

Варихан је одјурио пресамићен. У истој пози је и Буткин трчао ка њима.

– Нисмо успели... – задихано рече Буткин, гурајући Шапу у страну. – Ништа, мораћемо нешто да смислимо...

И демократски тањир је штекнуо слично империјалистичком, и на њему се отворио поклопац. Прво су одатле испале степенице, а онда и нешто мало, гегаво, у сребрном скафандеру, с великом зеленом главом.

– Еј, бре, локалци! – викну зелени на непознатом језику. – Ког ђавола овде тражите?!

– Великог и дебелог! – огласи се Буткин. – Стој! Ил’ отварам палбу!

– Какву, бре, палбу? Немате паметнија посла?! Јурино овог педера по целој васиони, а ви се сад ту натртили!

– Знамо ми зашто га јурите! – одбруси Буткин.

– Па што га онда штитите? Да нисте и ви педери?!

Буткин је забринуто погледао Шапу, овај је само слегнуо раменима.

Умузган од земље, Варихан је допузао с муницијом и пушкама.

– Шта сад ово значи? – огласио се одоздо. – Ја с педерима немам ништа.

Буткин је извирио и махнуо зеленом:

– Дођи ти ’вамо!

Зелени је похитао браздом према топу. Стално се спотицао, неколико пута тек што није пао. И само зато што је очајнички млатарао кратким ручицама, остао је на ногама. Изблиза је био знатно нижи од Грока, огромних очију, мајушних уста и без ноздрва.

– Мора да вам фали нека даска кад се петљате у туђе обрачу-не... – изјави зелени сад већ много мирољубивије. Задихан, не питајући за дозволу, седе на сандук с муницијом, као свој међу својима.

– А ко си па ти, чудо невиђено? – упита Буткин застрашујуће нежно.

– Ја сам службеник Галактичке безбедности. На вашем језику – мајор КГБ – опором одговори зелени.

Земљани се избечише.

– Моја социјалистичка отаџбина се бори за слободу народа који стењу под јармом Императора! – настави зелени.

– Где богати... – кратко ће Буткин.

– Траје хладни рат, води се изнурујућа борба. Стратешки је неопходно да тргујемо с Императором: ми њему ресурсе, који су му страшно потребни, он нама идиотске империјалистичке крпице и техничке новотарије за будале... Али, другови, све је то само параван, замазивање очију. Бар ви бисте то морали да разумете. Циљ нам је да победимо и ослободимо братске народе мирним путем. Засад мирним...

– Па ко је онда овај? – згранути Буткин показа палцем иза својих леђа.

– Та битанга је – шпијун! – ражести се зелени. – Тобожњи дипломата! Другови, схватите, ми социјалисти смо непоткупљиви: јер ако узмеш паре од непријатеља, мораш да их потрошиш, а КГБ одмах види да имаш више него остали. Зато наше државне тајне не могу да се купе. Али овај педер се снашао на други начин – искористио дипломатски имунитет, повезао се с нашим педерима и створио

шпијунску мрежу! Тако нам је украо уникатну ствар и побегао!
У његовој летици је главна тајна моје социјалистичке отаџбине!

И ту је заћутао, клонула му је глава, ова тирада га је изгледа исцрпела.

– А шта је мазнб? – заинтересовао се Варихан.

Зелени је лагано подигао главу и погледао у њега огромним тужним очима.

– Хм... Другови, праштајте, али тако говњиво живите... да могу да вам кажем. Бар ћете знати до чега се стиже у социјализму. Империјалистички шпијун је украо прототип модела најновијег извора енергије, може се рећи – перпетуум мобиле. То је мајусна капсула, величине моје песнице, из ње вире два контакта, плус и минус, напаја се из пете димензије и може да обезбеди бесплатну струју за... хм, код вас нема таквих потрошача. Рецимо, за све сијалице по вашим тужним и жалосним селима и градовима, и још да имате да преорете сва поља. И тако заувек. Схватате ли? Капсула је вечна. Ни сами не знамо колико хиљада година може да ради...

– У бре! – поштено признаде Буткин. – И како вам то паде на памет?

– Достигнућа социјализма! – скромно објасни зелени. – Код нас су сви равноправни и свим срцем раде за опште добро. Другови, у социјализму је све могуће. Само ако пожелимо, и реке ћемо окренути узводно, и у пустињи ћемо гајити храну! Јер сви имамо исти циљ!

– Екстра... – Буткин ово високо оцени.

– Да-а... – и Шапа одаде признање достигнућима социјализма.

– То кô што ми овде сви ђутуре садимо кромпир за продају – закључи Варихан. – И ми имамо исти циљ.

– Само тако! – ободри их зелени. – Од малог се креће. А после ћете већ доћи дотле да вам буде заједничко оруђе, поља, стока, радионице, фабрике... да узмете од богатих, поделите сиромашнима...

Тројица сељака су се подозриво згледала.

– Ех, колико вас тек дивних остварења чека! Лепо вам завидим! – узвикну зелени. – А ми ћемо да средимо Императора и живећемо кô богови!

– И што вам смета Император? – тактично упита Варихан.

– Па већ сам вам рекао – народи Империје нису слободни. Тамо се не ради за опште добро, већ за паре. А то није правилно.

– Код нас пара нема. Потрошиле се давно. А и ког ће нам ђавола, и без њих се сналазимо! – каза Буткин.

– Па то и јесте први корак ка социјализму! – одаде им признање зелени. – Само тако, и све ће бити одлично! А ми сад одосмо да узмемо капсулу од шпијуна... Другови, ово ће бити историјски дан!

Коначно ћемо моћи да заборавимо на хладни рат. Направимо ли сто оваквих капсула, наша звездана флота ће постати непобедива. Потући ћемо до ногу Императорову војску! И несрећним поданицима ћемо донети слободу, равноправност, подаримо им радост бесплатног рада! Схватате какву је вредност украо овај педер! А ви га штитите...

– И шта ’оћеш од нас? – суво упита Буткин.

– Само не сметајте. Ухапсићемо шпијуна и одосомо. Више нас никада нећете видети. Добро, можда за једно петсто година, кад порастете до социјализма. Тада ћемо вам помоћи да га градите.

– Значи, заједничка стока... – отегну Буткин. – Кажеш, узмеш од богатих и раздаш сиромашнима...

– Социјализам је победа правичности – надахнуто рече зелени. – Код нас се све дели на све. Нико не може да има више од другог. Постоји потпуна равноправност. Сви добијају исте плате и нико није гладан. Зар то није одлично?

– Како да не! – потврди Буткин. – Него, је л’ сам ја то добро с’ватио да код вас пола села цевчи ракију, а пола рмба за све? Слушај, друже, имали смо ми такав социјализам! Фала лепо!

Зелени је запрепашћено затрептао. Очигледно није очекивао овакав одговор.

– Ајде, мајоре, пређи на ствар. Шта нудиш да се не мешамо? Зелени се као човек почешкао по потиљку.

– Па, другови, како да вам кажем... – рече после краћег размишљања. – Радо бих вам нешто тутнуо, али са мном су овде још два мајора КГБ – они то не би разумели. Поддржавамо само светове у којима је победио социјализам, а код вас је малтене првобитна заједница. Него, ево како ћемо... Овде сте ви најјачи, најхрабрији и непобедиви, зар не? Дакле, оснивајте брже-боље социјалистичку партију, она ће освојити планету и прогласиће власт радника и сељака...

– Чек-чек – прекину га Буткин. – Откад нема пара, овде је и тако све го радник и сељак. Добро, постоје још и трговци, возе робу тамо-амо, мајстори, наравски, они знају знање, неко има малу производњу свећа, неко млин, ил’ пекару...

– Само држава може да тргује – стрпљиво објасни зелени. – Све мора да буде државно: и мале фабрике, и млинови, и пекаре. Држава је та која прави план колико чега треба да се производи, гаји, колико и коме да се продаје.

– А-а, план... држава... Значи, мени ће они из града да одређују кол’ко ћу да сејем и орем?

– Па шта си ти мислио? Зашто би се успостављала власт радника и сељака ако не да се створи радничко-сељачка држава?! И

уведе планска привреда! Ништа нема без плана. О бре, ала сте ви овде затуцан народ...

– Знаш шта, мајоре КГБ... – лагано започе Буткин. – Бриши одакле си дошô, док си још читав! Сви, бре, сиктер!

– Не могу без шпијуна – одсече зелени.

– Можеш, можеш! И ти и твој љубљени шпијун! Све ви можете! Нарочито – да се торњате одавде. У три лепе!

И само што је кренуо ка зеленом, небо је забрујало, затутњало, загрмело и, заковитлавши земљу с кромпиром, на други крај поља се стровалио још један тањир.

Препредени Варихан је и дотад лежао, а Шапа и Буткин нападаше, спасавајући се од кромпира који је зафијукао на све стране.

Нови тањир је био значајно већи од претходних, пола црне, пола беле боје и с куполом у облику печурке.

Одатле је неочекивано севнуо црвени сноп светла и праснуо испред топа. Вжж-бум! Поново су полетели земља и кромпир.

Шапу и Варихана није требало наговарати, добауљали су до топа и брзо окренули „четрдесет петицу” према непријатељу. Буткин је протегаво руку и, не гледајући, повукао окидач. Кад је рокнуло! Нема, то је права реч! Одјекнуло је као да је неко свом снагом звизнуо чекићем по шерпи! Банг! Варихан је потрчао до сандука, а тамо – зелени мајор КГБ усправио гранату, подупире је кржљавим раменом и спретно брише неком ритом коју је ту нашао.

Буткин је гледао кроз цев и викао Шапи куд да нишани.

Опет је севнуло из црно-белог тањира, али овог пута сноп је прелетео преко топа. Погодио је нахерен амбар на крају поља и докрајчио га.

– Ови се, бре, изгледа штелују! Стока! Дај гранату, Варихане! Пали!

Ба-ам! Трас! И да ли су имали среће, или на овом растојању нису могли да је немају, друга граната је потрефила у печурку црно-белог тањира. Тако је зазвечао да су их и заглушене уши заболеле. А онда је све утихнуло.

Нису стигли да ставе нову гранату, кад су се отворила мала врата на трупу летилице. Одатле су искочила двојица и закрештала на непознатом језику.

– Ви нисте нормални! Баш сте претерали!!! Скроз!!!

– Ви нисте нормални! – викну Буткин.

– Па они и јесу психопате – додаде зелени мајор. – Шта би ти хтео, то су либерали.

– Пст! – нареди Буткин. – Овамо вас двојица, иначе пуцам!

– Ево идемо, идемо! Само не пуцај!

Две фигуре скакућући дођоше до топа.

– А ко су то либерали? – запита Варихан мајора.
– Психопате – објасни овај.
– Схватили смо то и без тебе – рече Буткин устајући из заклона. Подиже пушку, за сваки случај, отресе је од земље и спреми „на готовс”.

Иако су ови ванземаљци личили помало на зеленог мајора, изгледали су чудно да чудније не може бити. Обојица су била у црно-белим скафандерима, само што је један имао снежнобелу њушку напола обојену у црно, а други – црну као угаљ, али с белом флеком преко пола физиономије.

– А-а-а, комуњаро, и ти си овде! – обрати се црни мајору. – Само да се споразумемо с овима, па ћемо ти показати пријатељство народа. Да све прашти.

– М’рш, бре, будало – достојанствено одврати мајор. – Јуче си изашао из опанака, а већ си пун фазона и фора...

Црни крену песницама на мајора, али Шапа га је зграбио за оковратник и једним покретом вратио на место.

Мајор се поносно испрсио.

Истовремено, бели је дрско кидисао одоздо на Буткина, као да је грмаљ.

– Сломио си нам сочиво! Онеспособио ласер! Поднећемо против тебе тужбу Галактичком трибуналу за одштету имовине! Знаш ти какви су наши адвокати?! Осудиће целу твоју кишљиву планету!

И мада је у руци држао пушку, Буткин је несвесно устукнуо. У разговор се тада укључио Шапа, и без много премишљања, звизнуо белог у чело. Одатле поче да отпада боја, а бели јаукну и седе. Онда се Шапа окренуо ка црном.

– Добро, добро! Све сам схватио! – рече црни. – Нема проблема, буразеру.

– Кога, бре, ти, мамлазе неруски, зовеш буразеру? – дижући песницу, затражи Шапа објашњење.

– Не-не-не! – рафално испали црни и седе и он за сваки случај.

Варихан је најпре погледао у окупљене око топа, затим у тањир у којем се мудро скривао Грок и закључио:

– Ово, бре, интернационала кò у граду! Лемај ког те воља! И, браћо, кога ћемо првог?

– Није фер, ви сте јачи! – процеди бели држећи се обема рукама за главу.

– Нисмо ми, ви сте – гле какву технику имате. Ал’ ми нисмо шоње. А ко није шоња, тај је страх и трепет! И лема!

– Стани, Варихане – замоли га Буткин. – Дај да их прво саслушамо. Ништа ми није јасно. Донеси боље још један сандук, а мајор нек се позабави гранатама, кад му се то већ толико свиђа. Мајоре,

у име сељачког радног колектива, одајем ти признање за помоћ у боју.

Мајор је заузео позу „мирно”, лупнуо потпетицама, а очи су му заврлудале – смишљао је како да свој подвиг претвори у завршну победу социјализма.

– Добро, чуда, ко сте сад па ви? – упита Буткин новопристигле.

– Либерали! – одговорише у хору. – Носимо заставу слободе по Васиони! Живела слобода – економска, политичка, слобода да верујеш у било шта, говориш шта било и будеш ко хоћеш! Ура!

Изненађен, Буткин опусту пушку и узнемирено погледа у Шапу.

– Кô код нас у селу – потврди овај. – Оригинал.

– Па, здраво-живо, браћо по разуму... – Буткин их млако поздраву. – И ми овде смо сви за слободу...

– Супер! – кликнуо је од радости бели, држећи се и даље за главу. – Значи, лако ћемо наћи заједнички језик! Слободни грађани разумеју једни друге!

– Аха, тако би требало да буде... Ал' ви ласером по нама и пре него што се упознасмо! То баш и није било лепо од вас! Шта сте ви, војна лица?

– Ми смо трговински представници Слободне Републике – одговори бели. – Кажите цену, гледаћемо да се договоримо.

– Ко би рекô... – запањи се Варихин прилазећи са сандуком на рамену. – А заупцали само што су слетели... Код нас, бре, за то прво дају по њоњи, а онда одузимају робу.

– Па нисмо знали да имате тако моћно оружје – објасни бели. – Увек трговинске контакте почињемо паљбом. То је добро за бизнис. Извините, испала је грешка.

– А о којој цени причаш? – заинтересова се Буткин.

– О цени за подршку. Императорски шпијун је украо од социјалиста једну ствар која нас интересује. Помозите нам да дођемо до ње и нећете зажалити.

– Боље нама помозите! – узвикну мајор. – А ми ћемо онда вама да успоставите социјализам у најкраћем могућем року! Лично ћу се изборити за то да већ кроз годину дана овде буде десант агитатора-пропагатора и партијских инструктора! Учинићемо вас срећним! Другови, обећавам да ћете вас тројица постати секретари општинских комитета! Знате како је то добро! Замисли, товаришчу Буткине – цела општина твоја! И сви те слушају! Наредиш кад да се оре – и сви ору, наредиш кад да се сеје – и сви сеју. А ко је против, само га исцинкариш КГБ-у и...

– Откад смо, бре, ти и ја товаришчи?! Нисам ја с тобом овце чувао! – мрачно је брекнуо Буткин. – Код нас и тако сви знају кад

треба се оре. Еј, вас двојица! Шта ће вама та капсула? Ко ме планирате да је препродате?

– О-о! Па ти знаш за енергетску капсулу! – обрадова се бели. – Нама је потребна. Да дамо слободу свим насељеним планетама. И свргнемо злогласне тоталитарне режиме! Сва бића ће постати равноправна и одговараће једино пред законом. Неће бити никаквих империја, никаквих социјалистичких блокова! Само свемирска либерална република! Донећемо културу слободног света у све углове Васионе. И код вас!

– А култура вам је да фарбате њушке? – умеша се Варихан.

– Наша раса се састоји од белих и цр... добро, од разнобојних – исправи се бели. – Фарбамо лица да се они друге боје не би увредили. Тако искључујемо мржњу, завист, стапамо се у један друштвени организам. У супротном, беле би било срамота што нису црни, и обрнуто! А код нас влада општа равноправност!

– И код ових сви равноправни! Све сами равноправни унаоколо. Ово, бре, ко нека редња... – промрмља Шапа.

– Чек, чек – Буткин чучну испред белог и погледа га право у очи. – ’Оћеш да кажеш да ја треба да се стидим што сам плав? – чупну се за умршену косу. – А Варихан што је црнокос? Па шта тек онда да раде Азербејџанци с пијаце...

– Е, они стварно треба да се покрију ушима – деру народ! – добаци Варихан.

– Твоја слобода се завршава тамо где почиње туђа – стрпљиво објасни бели. – И она не сме да се ограничава. То је противзаконито. А да би сви били подједнако слободни, расе и културе морају да се стопе у једно. И потпуно прожму!

– Другим речима – да се опростим од пића, пређем на наргиле и заиграм лезгинку?

– Ха-ха-ха!!! – Шапа се одавно једва обуздавао и пуче у смех.

– ... и да се ожениш Карином, оном што продаје рибу – додаде Варихан. – Да ти буде друга жена – култура нам то дозвољава. У-у, кол’ко култура код нас!

– Богме, није она за одбацивање – изјави Буткин.

– Какви! Само, ти си, Васја, сувише Рус за многоженство! А мени је деда Татарин, ја у крви...

– Ама, људи, ког нађосте да слушате! – умеша се Шапа преклињућим гласом. – Треба, бре, свима да им дамо по лабрњи и да се губе одавде. Еј, куд’ си пош’о? Још те нисам пустио!

– М’рш, бре, у дупе – промрмља црни преко рамена, упутивши се браздом према свом тањиру. – Тачно сам знао да сте расисти!

Бели устаде и држећи се једном руком за главу, пружи другу Буткину.

– Глупо је свађати се! – кликну. – Одбацимо условности и оставимо идејне несугласице! У име идеала либерализма, спреман сам с ким било да послујем. Бизнис је бизнис. Господо, товаришчи, бићу искрен, ја сам, такође, расист! Не варим црне! А тек да знате какви су они расисти! Мало је таквих на свету! Ал’ ко их шиша! Него, друже мајоре и ви, господо сељаци, реците своју цену, па да извучемо шпијуна из његовог тањира. Докопајте се капсуле и нећете се покајати! Урадићу тако да пливате у лови. Свако од вас ће моћи да купи себи планету и тамо оствари – воља му социјализам, воља канибализам!

Згранути Буткин је зурио у белог. Поред њега су стајали збланути Варихан и Шапа.

На Гроковом тањиру је шкљоцнуо поклопац и извирила је плава њушка.

– Не слушајте га! Намагарчиће вас! – викну Грок. – Он је трговац! Школован је да прода рог за свећу!

– Завежи, императорски педеру! – у хору се раздраше бели и мајор.

Грок се брже-боље сакрио.

– Друже мајоре, ви ме разумете, јелда? – упита бели зеленог, уносећи му се у лице. – Зар вам није дојадило да живите у немаштину и међу сиротињом?

– У нашој летилицы су још два мајора КГБ – одговори овај неодлучно. – Њима се ово нимало неће допасти.

– О, не брините! Мој предлог је такав да ћете сва тројица бити задовољни... А ви, господо сељаци, да ли сте ме разумели? – саосећајно упита бели.

Пред Буткиновим очима су искакале сличице све једна замамнија од друге. Оно о чему је могао само да машта претворило се у шарену реку искушења.

Ипак, такво понашање је било чудно, непримерено месту и времену – сад је требало мислити скроз о другим стварима. И Буткин се стресао, терајући од себе саблазан. Шапа и Варихан су такође замлатарали главама.

– Знаш, Васја, предомислио сам се... – мрачно се огласи Варихан. – Не треба нам плави. Нек иде кући. Остављамо белог. С њим ћемо на пијаци да добијемо све будзашто.

Бели препадно устукну.

– Ку-уда? – лењо развуче Шапа, повлачећи рукаве.

– Сви чибе одавде – тихо рече Буткин. – Док сте још живи.

Настављајући да иде натрашке, бели је раширио руке.

– Не замерајте, бизнис је бизнис, трудимо се колико можемо – рече. – Мој предлог остаје. Зовите на унутаргалактички 8-800-НО-ПРОБЛЕМС. Први минут је бесплатан.

И тад је Шапи прекипело. Заурлао је нешто и јурнуо на белог. Овај је покушао да умакне, али био је катапултиран снажним шумом у задњицу.

– Одлично! – огласи се неко поред Буткина. – Сад, другови, можемо мирно о свему да продискутујемо. Дакле, размислио сам, можда стварно нисте спремни за социјализам. Нисте – нисте, ништа страшно. Можемо зато да вам обезбедимо испоруку оружја...

– Је л' теби, бре, речено да летиш?! – бесно упита Буткин, окрећући се ка мајору. – Лети, вашко!!!

Хтеде и мајор да збрише, али Буткин је био бржи – шчепао га је за оковратник и зафрљачио преко поља. Зелени је летео смешно раскречивши руке и ноге, звизнуо је на бразду и на све четири потрчао према свом тањиру.

– Ово је, бре, наша земља! – викну Буткин. – Овде смо ми главне барабе! И нико није опаснији од нас! Овде ми утерујемо страх у кости! И ако кажемо: лети – сви хватате тутањ! Дајем минут, онда отварам паљбу!

– Остаће ако им нагрдимо тањире – тихо рече Варихан.

– Ма одлетеће – умири га Буткин. – Ал' морају прво да добију по тамбури.

Чучнуо је, ставио руку на затварач и нежно помиловао топ.

Зачули су иза себе звеку. Гроков тањир се грозничаво затресао покушавајући да се ишчупа из поља с кромпиром.

– Бистар овај императорски педер – похвали га Буткин.

Испред се бели верао по свом тањиру. Изнутра су га вукли за оковратник, а он је крештао да ће све тужити Галактичком трибуналу, и туђе и своје. Коначно је упао у летилицу и врата су се залупила.

– За Отаџбину! Нишани у либералну жгадију! Палиии! – командова Буткин сам себи и потеже обарач.

Топ је опалио и поново их заглушио. Тањир либерала, који само што се одлепио од земље, одјекнуо је као звоно. Ударац је био бочни, летилица се завртела у месту, онда поскочила, винула се као чигра у небо и нестала с хоризонта.

– Варихане, гранату! – раздра се Буткин, једва је самог себе чуо. – Шапо! Окрећи!

Мајор КГБ је четвороношке грабио степеницама. Лупнуо је поклопац и тањир је благо завибрирао, спремајући се да узлети.

– За Отаџбину! По социјалистичкој жгадији – палиии!

Мала али моћна граната млатнула је по кагебеовској летилицы као маљем. Тањир је заварничео, прелетео на друго место и, тресући се, појурио у бескрај. Смешно поскакујући, чупао је жбунове, дотакавши воду, одскочио као лопта, и опоравивши се коначно од ударца, дигао се увис и ишчезнуо.

Али Гроков тањир се и даље трзао, никако није могао да се искобеља. Буткин је поново нациљао испод куполе.

– За Отаџбину! По императорској жгадији – палиии!

Бам! Опет су полетеле варнице, распрштала се струготина. Ни овај тањир није пробила граната, али Буткинов гвоздени маљ га је спреда одигао и ишчупао из земље. Забезекнути сељаци гледали су како нахерени Гроков тањир брише пољем, полако се одлепљује од површине и, накривљен, узлеће. И, такође, нестаје.

Шапа је сео на топовско постолје, прочачкао прстом уво и запалио цигарету. Буткин је и даље стајао и гледао у небо. Варихан је извукао из гуња начету флашу запушену крпом.

Буткин се окренуо ка својима.

– Е, сад је, браћо, прави час.

Редом су потегли и оњушили Вариханов рукав, синоћ је поправљао дизел и умазао се солидолом.

И развезли су причу, грлато, још увек им је звонило у ушима. Упадали су један другом у реч: „А јеси видџ, а јеси снимео, а како смо ми њега, а како је он...”

Онда су заћутали и замислили се.

– Је ли, што си и империјалисте назвџ жгадијом? – упита Варихан Буткина. – Њима бар стока није заједничка. И не стиде се својих брњица.

– Па, како да ти објасним... Док смо оно мајсторисали, питџ сам Грока како настају империје и он ми све фино нацртџ: праве их мало-помало, од освојених народа, ил’ им се сам придружиш, ил’ те они притерају, и још ти појасне да је то за твоје добро. Оно, можда и јесте, само... имали смо и ми империју, накусали смо се и те чорбе.

– Аха – сагласи се Шапа.

– Море, добро да смо им свима видели леђа – рече Варихан запушавајући флашу крпом. – Избирикаћемо се некако и сами. Једино ми жао што не одо’ ја да поправим тањир. Ја би’ тамо...

– Шта би ти тамо? – намршти се Буткин.

– Знаш ваљда.

Буткин завуче руку у џеп и извуче нешто у песници.

– Ти не маздишеш од својих, јелда? Е, па ни ја!

И отворио је шаку. Шапа и Варихан се чукнуше челима изнад његовог длана. На њему је лежала провидна капсула у којој је сијало

мало топло сунце и из ње су вирила два контакта у финим белим навлакама.

Буткин је сачекао пар секунди, онда је вратио улов у цеп.

– Како? – Варихан само то стиже да упита.

– Шацнџ сам по тањиру и с’ватио где је скембао оно главно. У ђубрету. И кад сам бацџ старе делове, процарџ сам по канти, да не види Грок. Чега, браћо, тамо није било! Ал’ шчепих ову стварчицу, била мала... Ма ови, бре, немају искуства. Укратко, нису Рује. Овај Грок сигурно никад од жене није крио ракију!

Шапа га је својом тешком шапом потапшао по рамену. Буткин се осмехнуо и рекао:

– Е, па, да кренемо, браћо. Да полако градимо нормалан слободан живот.

Довезли су мотокултиватор до топа, потрпали све у приколицу, прикачили топ и лагано пошли дуж бразде, потежући успут из флаше и њушећи Вариханов рукав.

Само што су ишчезли с видика, на поље с кромпиром веома тихо и пажљиво атерирао је још један тањир. Из њега је поиспадала гомила малих хуманоида, сви одреда жути.

И почела нељудском брзином да вади кромпир.

Превела с руског
Милена Мићуновић